

Η ζωή και το τέλος των ηρώων του 1821

**Κλέφτικο
Κολοκοτρωναίκο**

Στα τρίκορφα μες στην κορφή

Στα Τρίκορφα μες στην
κορφή
Κολοκοτρώνης ρίνν'
ορδή,
μες στα Τρίκορφα στη
ράχη
πάει το αίμα σαν αυλάκι.

Κολοκοτρώνης φώναξε
κι ούλος ο κόσμος
τρόμαξε,
γιεμ, ο Θοδωρής φωνάζει
και το στράτευμα
διατάζει.

Πού 'σαι μωρέ Νικηταρά
πο 'χουν τα πόδια σου
φτερά,
γιεμ, και συ μωρέ
Γιατράκο
κάθε μέρα κάνεις τράκο.

[https://www.domnasamiou.gr/
?i=portal.el.songs&id=273](https://www.domnasamiou.gr/?i=portal.el.songs&id=273)

Νικηταράς ο Τουρκοφάγος

Ο Νικηταράς

Ένας από τους πιο σημαντικούς και γενναίους ήρωες του '21 ήταν ο Νικήτας Σταματελόπουλος, γνωστότερος ως Νικηταράς ο τουρκοφάγος. Γεννήθηκε το 1781 στο χωριό Μεγάλη Αναστάσοβα των Πισινών Χωριών του Μυστρά.

Τίμιος, ανιδιοτελής και σκληραγωγημένος, από την αρχή της επανάστασης βρισκόταν πάντα στην πρώτη γραμμή, δίπλα στο θείο του

Θοδωρή Κολοκοτρώνη, τον οποίο δεν εγκατάλειψε ποτέ.

Η μάχη που ανέδειξε την αρετή και τον ηρωισμό του, ήταν εκείνη στα Δερβενάκια. Η ορμητικότητα του ήταν τόσο μεγάλη που έσπασε τρία σπαθιά! Το τέταρτο κόλλησε στη φούχτα του, αφού από τον αγώνα έπαθε αγκύλωση και χρειάστηκε ιατρική βοήθεια για να ανοίξει!

Η ζωή του μετά το τέλος του Αγώνα

Μετά την άλωση της Τριπολιτσάς ήταν από τους ελάχιστους που δεν πήρε το παραμικρό, αφού πίστευε πως τα λάφυρα έπρεπε να δοθούν στον αγώνα.

Αυτός ο μεγάλος αγωνιστής, όπως άλλωστε και πολλοί άλλοι οπλαρχηγοί του '21, μετά το τέλος της επανάστασης πέρασε μεγάλες φουρτούνες.

Μετά την απελευθέρωση ο Νικηταράς στήριξε τον Ιωάννη Καποδίστρια, κι όταν ήρθαν οι Βαυαροί άρχισαν οι περιπέτειες του. Ο ανιδιοτελής τουρκοφάγος συνελήφθη μαζί με τον Κολοκοτρώνη, τον Πλαπούτα και άλλους καπεταναίους, δύο φορές από την πατρίδα που ο ίδιος ελευθέρωσε!

Ακολούθησαν καθημερινοί φρικαλέοι ξυλοδαρμοί, ολονύχτιες μαστιγώσεις, κτυπήματα με τους υποκόπανους των όπλων, ώσπου του έσπασαν πλευρά και αρθρώσεις. Η σίτιση ήταν ελλιπής και το κελί υγρό και σκοτεινό. Υπήρχε πλήρης απαγόρευση επικοινωνίας με τους δικούς του και άρνηση παροχής οποιασδήποτε ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.

Ο Νικηταράς βρισκόταν ήδη στα πρώτα στάδια ζαχαρώδους διαβήτη και ήταν υπερβολικά εξαντλημένος. με αποτέλεσμα να παλεύει καθημερινά με το θάνατο. Μετά από παράκληση της γυναίκας του, τον επισκέφτηκε Βαυαρός γιατρός στις φυλακές ο οποίος γνωμάτευσε ότι δεν είχε τίποτα!

Το τραγικό τέλος του Νικηταρά

Νικηταράς ο Τουρκοφάγος

Ο ετοιμοθάνατος αγωνιστής

παραπέμπεται σε δίκη. Τον εξόρισαν στην Αίγινα όπου έμεινε φυλακισμένος περίπου δεκαοκτώ μήνες. Η επιστροφή του από την εξορία τον βρήκε σε άσχημη σωματική και ψυχολογική κατάσταση. Γύρισε στο φτωχικό του σπίτι στον Πειραιά, όπου τον υποδέχθηκαν συγγενείς και φίλοι, δεν ήταν όμως ο αγέρωχος πολεμιστής των Δερβενακίων, αλλά ένας εξασθενημένος άνθρωπος, με πολύ κακή κατάσταση υγείας.

Έμεινε σχεδόν τυφλός! Η κόρη του που τον υπεραγαπούσε, αντικρίζοντας την άθλια κατάσταση στην οποία βρισκόταν, μέσα στα αίματα, παραλόγισε! Ο Νικηταράς βαριά άρρωστος έκανε αίτημα να του δοθεί σύνταξη. Αντί για σύνταξη του δόθηκε άδεια ζητιάνου, από την πολιτεία που ο

ίδιος λευτέρωσε! Κάθε Παρασκευή να ζητιανεύει έξω από τον Ναό της Ευαγγελίστριας. Και μάλιστα σε θέση που δεν ήταν αρκετά προσωπιδόφορος!

Η άθλια κατάσταση της υγείας του, αποτέλεσμα των φρικτών βασανιστηρίων που υπέστη στη φυλακή, τον οδήγησε στο θάνατο. Πέθανε στις 25 Σεπτεμβρίου 1849, πάμφτωχος, τυφλός και λησμονημένος...

Τελευταία επιθυμία του ήταν να ταφεί δίπλα στον θείο του Κολοκοτρώνη, όπως και έγινε! Ο νεκροθάφτης μόλις έριξε την πρώτη φτυαριά με χώμα αντιλαμβανόμενος σε ποιόν ρίχνει χώμα, λιποθύμησε....

Ο Οδυσσέας Ανδρούτσος

Ο Οδυσσέας Ανδρούτσος υπήρξε μία από τις ηρωικότερες μορφές της Επανάστασης, ευφυής, με ηγετικές ικανότητες, στο πρόσωπο του οποίου συνυπήρχαν και η εκρηκτικότητα του πατέρα του αλλά και η πανουργία του προστάτη του Αλή πασά.

Ήταν γιος της Ακριβής Τσαρλαμπά, κόρης του κοτζάμπαση από την Πρέβεζα, και του «λιονταριού της Ρούμελης» του Ανδρέα Βερούση, που ήταν διώκτης των τοπικών αφεντάδων, αλλά και αδελφικός φίλος του Αλή πασά.

Ο πατέρας του αποκεφαλίστηκε από τους Τούρκους και έμεινε ορφανός σε ηλικία 7 ετών.

Όταν ο Οδυσσέας έγινε 13 χρόνων, η μάνα του παρουσιάστηκε στον Αλή πασά, τον αδελφικό φίλο του άντρα της. Εκεί, στην αυλή του πασά, μέσα σε ένα περιβάλλον σκληρό, που κυριαρχούσε η ραδιουργία και η καχυποψία, μεγάλωσε ο Οδυσσέας και διαπλάστηκε ο χαρακτήρας του.

Εκεί γνώρισε και τη γυναίκα του, την Ελένη, κόρη του προεστού Καρέλη από το ορεινό χωριό της Ηπείρου, τους Καλαρρύτες, η οποία ήταν θαλαμηπόλος της κυρά-Βασιλικής, στο χαρέμι του Αλή πασά.

Ο Οδυσσέας Ανδρούτσος

Η εξυπνάδα της μάνας του την οδήγησε να τον γράψει στο τάγμα των μπεκτασήδων στα Γιάννενα, για να τον προστατεύσει από τις αυθαιρέσιες των Τούρκων. Αυτό ήταν ένα γεγονός που το χρησιμοποίησαν οι εχθροί του για να τον κατηγορήσουν ότι αλλαξοπίστησε κι έγινε μουσουλμάνος.

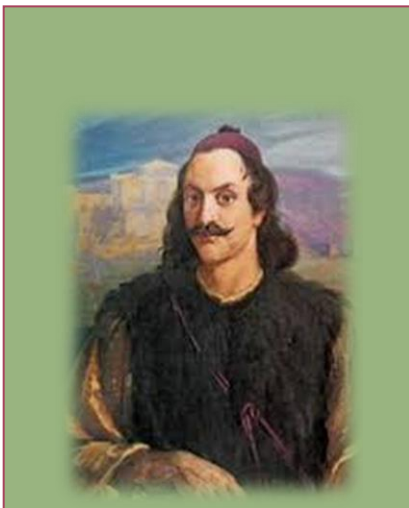
Ήταν όμως γεγονός ότι το τάγμα αυτό ήταν μια αίρεση που είχε ακόμη και τον Χριστό για προφήτη τους. Μάλιστα στην Φιλική Εταιρεία είχαν ενταχθεί και άτομα μουσουλμανικής προέλευσης μπεκτασήδες.

Το 1818 μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία. Όταν το 1820 ήρθε η ρήξη του Αλή πασά με τον Σουλτάνο, ο Οδυσσέας βοήθησε στην προετοιμασία της επανάστασης στη Ρούμελη και στη συνέχεια για 3 χρόνια μετείχε στον επαναστατικό αγώνα με ένδοξη στιγμή την ηρωική μάχη στο Χάνι της Γραβιάς (Μάιος 1821).

Στις 27 Αυγούστου 1822 η γερουσία του Αρείου Πάγου του αναθέτει τη Διοίκηση της Αθήνας και εισέρχεται θριαμβευτής Φρούραρχος στην Ακρόπολη, συνοδευόμενος από τον Ιωάννη Μακρυγιάννη, τον Ιωάννη Γκούρα, τον Ιωάννη Μαμούρη, τον Κατσικογιάννη και 300 ένοπλους επαναστάτες

Ο Γιάννης Γκούρας ήταν το μοιραίο πρόσωπο για τον Οδυσσέα

Ο Γιάννης Γκούρας

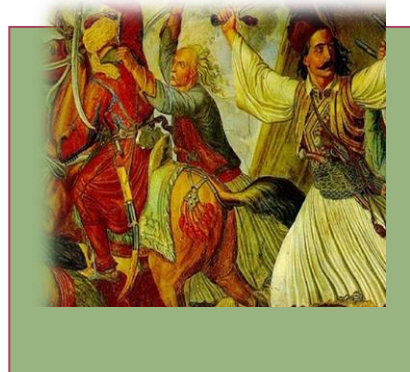
Το δακτυλίδι με τις λέξεις ΔΙΣΣΕΑ ΑΝΔΡΟΥΤΣΟ.

Ο πρώην σύντροφός του Γιάννης Γκούρας έμαθε ότι η κυβέρνηση σχεδιάζει να του δώσει αμνηστία και να τον επαναφέρει στο στράτευμα, ακόμα και σε ηγετική θέση. Ο Γκούρας έτρεμε αυτήν την προοπτική. Αν έβγαινε ο Οδυσσέας από τη φυλακή δεν υπήρχε περίπτωση να μην εκδικηθεί τον παλιό σύντρόφό του που τον είχε προδώσει. Επιπλέον, ο Γκούρας θα έχανε την πολιτική δύναμη που είχε. Έτσι, μετά από μια αποτυχημένη προσπάθεια να πείσει την κυβέρνηση να τον εκτελέσει για εσχάτη προδοσία, έστειλε αμέσως εντολή να δολοφονηθεί ο Οδυσσέας. Έχει ενδιαφέρον το σύνθημα που είχαν συμφωνήσει:

«*Η τιμή του λαδιού ανέβηκε. Πούλα.*»

Οι τελευταίες στιγμές

Είχε νυχτώσει και είχε φιλόβροχο όταν οι τρεις ή τέσσερις άνθρωποι του Γκούρα (ο Μήτρος Τριανταφυλλίνας, ο Γιάννης Μαμούρης, κάποιος Τζαμάλας και πιθανόν ένας παπάς - η Εκκλησία είχε αφορίσει τον Οδυσσέα) μπήκαν στο κελί του Ανδρούτσου στην Ακρόπολη, αποφασισμένοι να τον δολοφονήσουν χωρίς να χρησιμοποιήσουν όπλα γιατί είχαν σκοπό από την αρχή να το κάνουν να φανεί ως ατύχημα. Επιπλέον ήθελαν πρώτα να τους αποκαλύψει που είχε κρυμμένους τους θησαυρούς του. Ο Οδυσσέας ήταν νησιτικός, βρώμικος, τα ρούχα του κουρέλια, στα χέρια και στα πόδια αλυσοδεμένος με μεγάλες βαριές μπάλες. Όμως και πάλι τους προκάλεσε.

«*Αφήστε μου το ένα χέρι ελεύθερο και ελάτε.*»

Για να φανερώσει που είχε κρύψει τον θησαυρό τον βασάνισαν άγρια. Τον χτυπούσαν με τα χέρια και τα κουμπούρια τους. Ένα δυνατό χτύπημα του έκοψε τα χείλια και του έσπασε και δόντια. Ο Οδυσσέας μούγκριζε από τους πόνους. Στο τέλος τον αποτελείωσαν με ένα γνωστό, μέχρι και σήμερα, βασανιστήριο.

Καθώς τον κρατούσαν οι άλλοι δύο, ο Τριανταφυλλίνας του έστριψε τα γεννητικά όργανα. Έχασε τις αισθήσεις του από τον φοβερό πόνο αλλά οι τρεις δήμιοι συνέχισαν να τον χτυπούν ενώ ήταν λιπόθυμος. Το μουγκρητό έγινε επιθανάτιος ρόγχος. **Αλλά δεν πέθαινε! Χρειάστηκε να τον στραγγαλίσουν!**

Στη συνέχεια πέταξαν το άψυχο σώμα του στα βράχια της Ακρόπολης...

Ο αντίκτυπος του θανάτου του Οδυσσέα Ανδρούτσου

Βέβαια κανέναν δεν κατόρθωσαν να εξαπατήσουν. Επιπλέον, αν και δεν το είχαν αντιληφθεί, υπήρχε ένας αυτόπτης μάρτυρας. Ο 21χρονος στρατιώτης Κώστας Καλαντζής. 40 χρόνια μετά, το 1863, θα διηγηθεί το τι πραγματικά έγινε στον δικηγόρο Σπυρίδωνα Φόρτη που θα το καταγράψει.

Μέχρι και σήμερα ψάχνουν διάφοροι περιέργοι να ανακαλύψουν το δακτυλίδι του Ανδρούτσου. Ένα από τα δακτυλίδια που φορούσε ο Οδυσσέας (ο οποίος πραγματικά είχε συγκεντρώσει έναν μεγάλο θησαυρό στη σπηλιά του στην Τιθορέα/Λοκρίδας), βρίσκεται σήμερα στο Εθνικό Ιστορικό Μουσείο. Πάνω στην πέτρα του δακτυλιδιού είναι χαραγμένος ένας σταυρός και οι λέξεις ΔΙΣΣΕΑ ΑΝΔΡΟΥΤΣΟ.

Τελικά το κράτος δικαίωσε τον Ανδρούτσο το 1865, όταν κι έγινε με μεγάλη επισιμότητα και στρατιωτικές τιμές η μετακομιδή των οστών του στο Α' Νεκροταφείο Αθηνών, όπου σήμερα υπάρχει ο τάφος του.

Πηγές: www.google.gr
www.wikipedia.gr
www.sansimera.gr
www.in.gr